

EUROPA I EL MÓN OCCIDENTAL

Asignatura: Ciències Socials

Prof: Ignasi Corresa i Marín

Roma

Manises

EL FINAL DE L'EDAT ANTIGA: LA CIVILITZACIÓ ROMANA

L'intent fallit de Constitució Europea feia menció al passat clàssic d'Europa que començà amb la civilització grega i s'estengué amb la romana.

L'actual Europa i tots els països que la formen s'enorgulleixen d'aquest passat. És més les restes d'aquelles civilitzacions són font de riquesa cultural, però també econòmica.

Els viatgers visiten Grècia i Roma, però també altres ciutats d'altres països que encara conserven part del seu llegat romà, és el cas, per exemple de Mèrida, Sagunt, Tarragona...

La fundació de Roma

- La ciutat de **Roma** està situada al centre de la península Itàlica. D'aquesta va sorgir un gran imperi que s'estengué per tot el Mediterrani.
- Cap al segle VIII aC la península Itàlica estava poblada per diversos pobles:
 - **Etruscos**, al nord.
 - **Grecs**, al sud.
 - **Llatins**, al centre.
- La situació de la ciutat era molt favorable, doncs estava protegida per set pujols i pel riu Tíber.
- A més a més, Roma es trobava prop de la mar i a mitjan camí entre el nord i el sud, per la qual cosa s'afavoria l'aparició de rutes comercials.

Etruscos

Llatins

Grecs

Vatican

Tiber River
(Tiberis)

Field of Mars
(Campus Martius)

Quirinal Hill
(Collis Quirinalis)

Viminal Hill
(Collis Viminalis)

Capitoline Hill
(Collis Capitolinus)

Esquiline Hill
(Collis Esquilinus)

Tiber Island
(Insula Tiberina)

Palatine Hill
(Collis Palatinus)

Caelian Hill
(Collis Caelius)

Aventine Hill
(Collis Aventinus)

Servian Wall
(Murus Servii Tullii)

Loba capitolina

La monarquia (753 aC – 509 aC)

- Durant la primera etapa, Roma, va estar regida per un sistema monàrquic:
 - El rei tenia poder polític, militar i religiós.
 - El rei estava assessorat pel Senat (format pels caps de les famílies aristocràtiques).
 - Hi havia una assemblea popular que elegia al rei: els Comicis.

Rei Romà

Senat

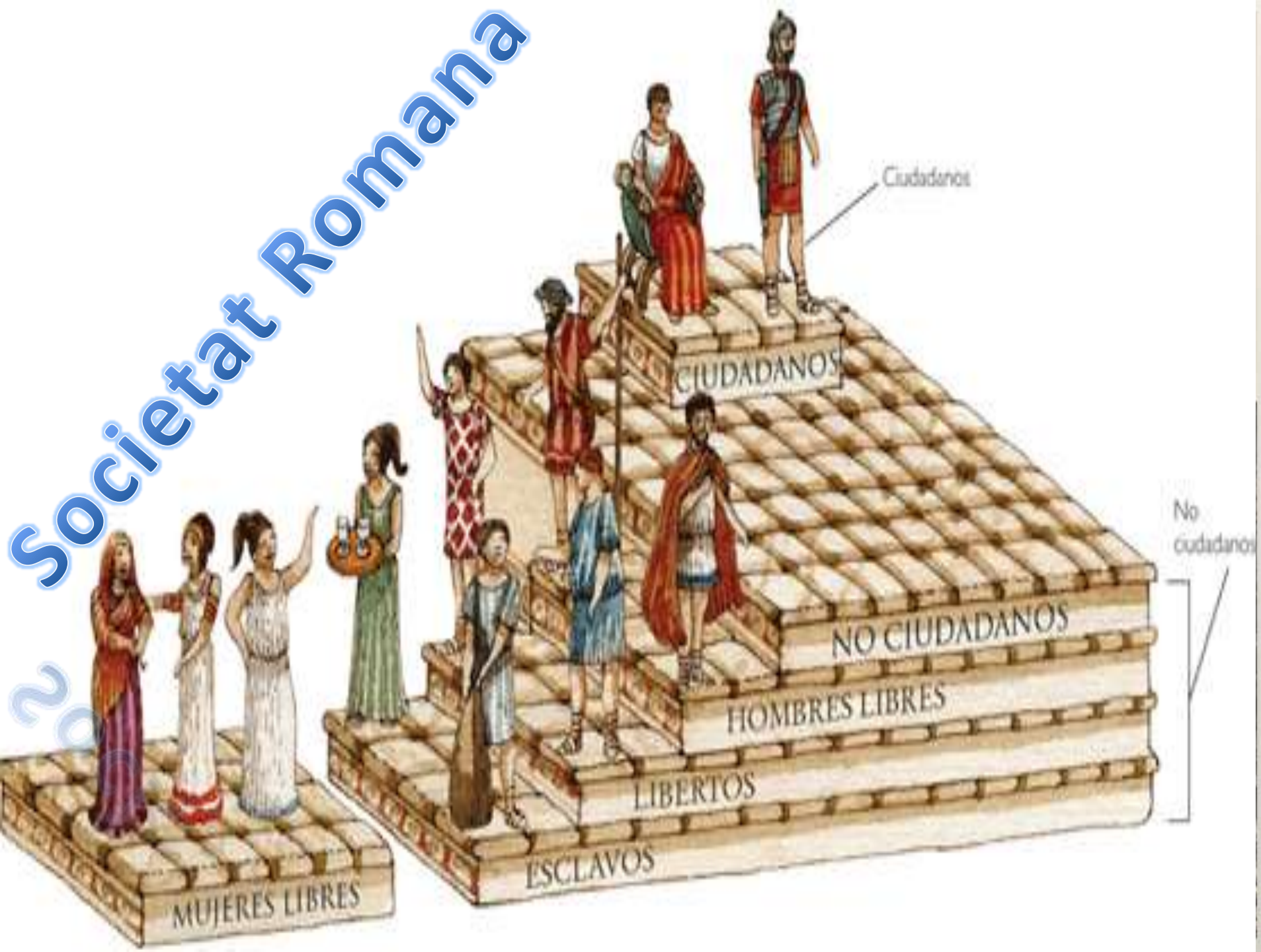
Senador romà

La monarquia (753 aC – 509 aC)

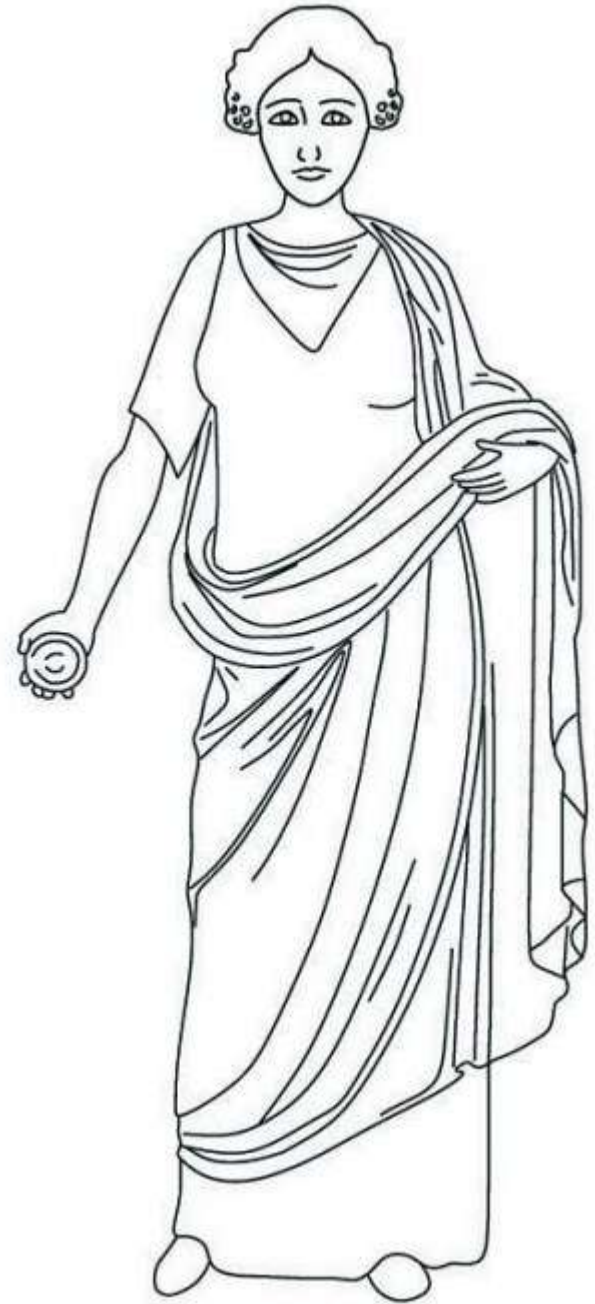
- La societat s'organitzava de la següent manera:
 - Els **Patricis** eren els ciutadans més poderosos, formaven part de les famílies fundadores de Roma.
 - Els **Plebeus**: hòmens lliures però sense drets polítics.
 - Homes semillius:
 - **Clients**: treballaven per als patricis a canvi d'aliments.
 - **Lliberts**: esclaus que havien alliberats o havien comprat la llibertat.
 - Els **Esclaus**: era l'escaló més baix i es podia per:
 - Naixement.
 - Deutes.
 - Presoners de guerra.

Societat Romana

El sexe també era motiu de discriminació. Les dones de tots els nivells socials estaven en una posició subalterna respecte dels homes. La família romana es basava en l'autoritat del marit, tot i que el divorci era acceptat. La dona es podia casar a partir dels 13 anys, tenia cura de la casa i dels fills, i podia assistir als espectacles públics.

TREBALLEU:

- 1. Busqueu informació sobre la llegenda de la fundació de Roma.*
- 2. Quins pobles habitaven la península Itàlica al segle VIII aC?*
- 3. Quines institucions governaven la Roma monàrquica?*
- 4. Dibuixeu una piràmide social de la Roma monàrquica.*
- 5. Busqueu informació sobre què eren els comicis en època Romana i què són en l'actualitat. Escriviu i digueu-ne les diferències.*

La República (509 aC – 27 aC)

Al segle V els llatins expulsaren als reis etruscos i es creà un nou sistema polític en el qual els ciutadans reunits en assemblees, feien les lleis i elegien als magistrats. Malgrat això, la Roma republicana continuà sent aristocràtica i les seues institucions més importants foren:

- Els comicis, que eren assemblees integrades per ciutadans lliures. No eren democràtics perquè estaven controlats pels patricis. La seua funció era aprovar les lleis i elegir als magistrats.

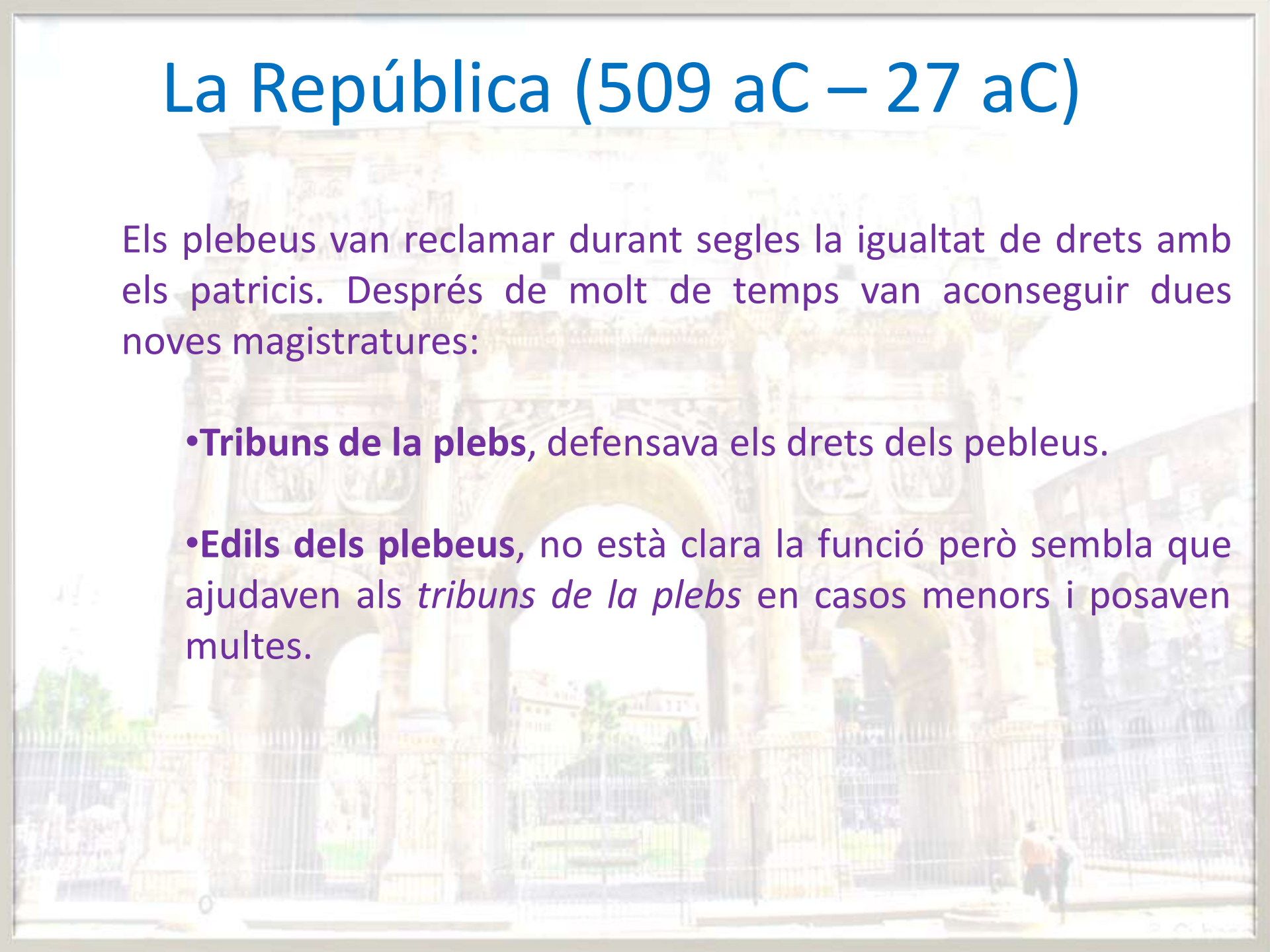
La República (509 aC – 27 aC)

- Els magistrats s'encarregaven de governar. Hi havia tres magistratures que s'exercien anualment per:
 - El cònsol, que comandava l'exèrcit i convocava les assemblees.
 - El pretor, administrava justícia.
 - El ensor, controlava l'ascens dels patricis al Senat.
- El Senat, compost per 300 membres que supervisaven els magistrats, dirigien la política exterior, la religió i qualsevol assumpte d'importància.

La República (509 aC – 27 aC)

Els plebeus van reclamar durant segles la igualtat de drets amb els patricis. Després de molt de temps van aconseguir dues noves magistratures:

- **Tribuns de la plebs**, defensava els drets dels plebeus.
- **Edils dels plebeus**, no està clara la funció però sembla que ajudaven als *tribuns de la plebs* en casos menors i posaven multes.

ROMA

509 a.C.

27 a.C.

república

grupos sociales

terratenientes

aristocracia

gobernantes

patricios

campesinos

artesanos

comerciantes

plebeyos

sin derechos políticos

lucha por la igualdad

Ley de las Doce Tablas

tribuno de la plebe

instituciones

comicios

votar leyes

elegir magistrados

magistrados

gobierno de la ciudad

senado

ratificar las leyes

política exterior

política económica

TREBALLEU:

1. Enumera les principals institucions republicanes i assenyala quina era la seua funció.

2. Defineix:

- *Magistrat*
- *Cònsol*
- *Censor*
- *Pretor*
- *Edils dels plebeus*
- *Tribuns de la plebs.*

3. Busca la correlació d'aquestes definicions amb l'administració actual. Per exemple, **Magistrat → Jutge.**

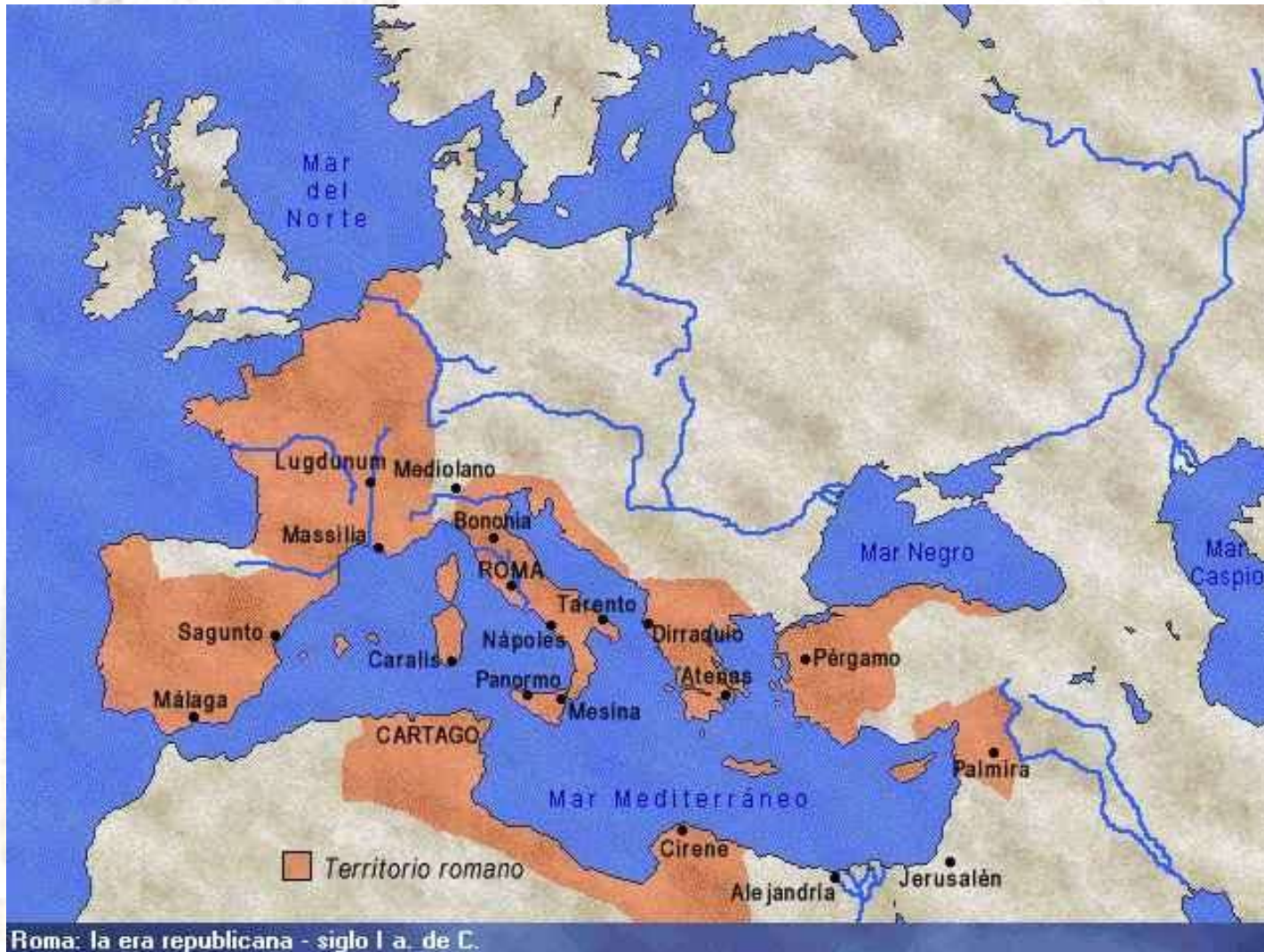
Les guerres púniques

(S. V- III AC)

Roma s'enfrontà a Cartago per conquerir el Mediterrani occidental

La República Romana después de las guerras púnicas i macedónicas

TREBALLEU:

- 1. Busca què són les guerres púniques.*
- 2. Busca què són les guerres macedòniques.*
- 3. Per què creus que a Roma l'interessava controlar el Mediterrani. Raona la teua resposta.*

L'Imperi Romà (des del 27 aC – 395 dC)

- Les conquestes van aportar a Roma grans riqueses, però també problemes socials i polítics. Molts camperols van arruïnar-se per servir l'a l'exèrcit (servei militar).
- Açò provocà una sèrie de guerres civils i alguns generals van intentar fer-se amb el poder.
- Aquestes tensions provocaren la debilitat de la República i es creà un govern de tres militars anomenat **Triumvirat** (Pompeu, Juli Cèsar i Cras) i després Cèsar va assolir el poder.
- L'any 44 aC Juli Cèsar va ser assassinat i **Octavi**, Marc Antoni i Lèpid van formar el segon **triumvirat**.

Octavi August

L'Imperi Romà (des del 27 aC – 395 dC)

- **Octavi**, l'any 27 de la nostra era va derrotar als altres militars i va concentrar en la seua persona tots el poders i va ser anomenat:
 - **Princeps**: ciutadà principal.
 - **August**: elegit pels déus.
 - **Imperator**: cap de l'exèrcit.
- El càrrec no era hereditari, però els emperadors designaven als successors.
- El *Senat*, les *magistratures* i els *comicis* van continuar com a institucions, però van tenir un paper simbòlic.

El Imperio Romano

L'Imperi Romà (des del 27 ac – 395 dc)

- Durant els segles I i II dC, Roma va assolir una notable estabilitat, i deixà de conquerir més territoris. Aquesta època es coneix com la **PAX ROMANA**.
- Els extensos territoris es dividiren en províncies que estaven dirigides per un governador, ajudats per *funcionaris*.
- Les fronteres s'anomenaven Limes i es va fortificar per a protegir-se dels bàrbars.
- S'entén per romanització al procés d'implantació al territori de la cultura, les lleis, els costums i la llengua de l'imperi romà, que era el llatí, en aquells llocs conquerits.

SPQR

Senatus Populus - Que
Romanus
(el Senat i el Poble Romà)

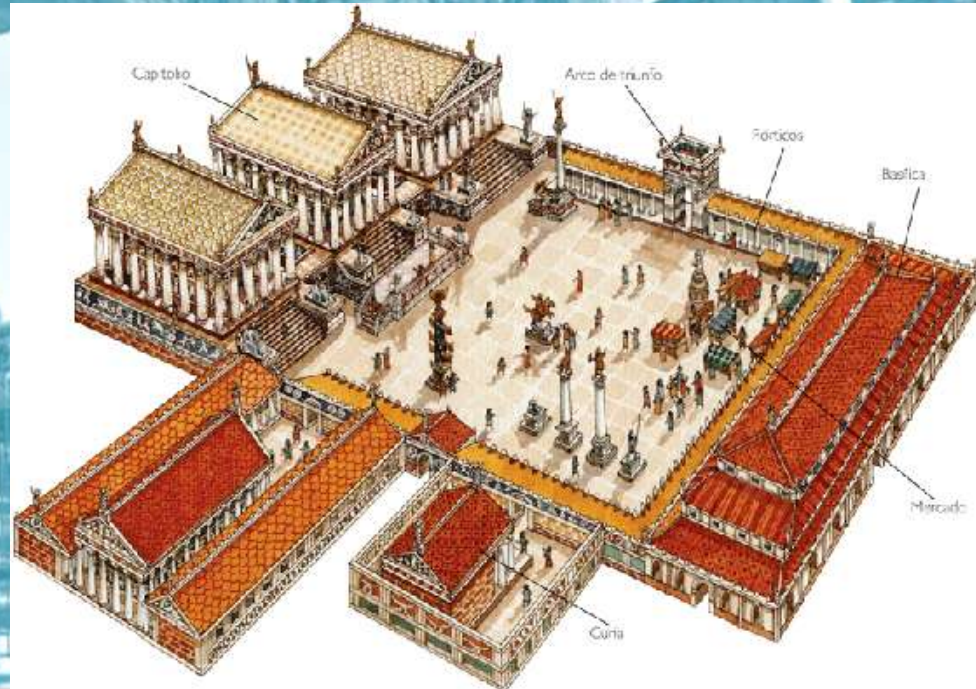

TREBALLEU:

- 1. Quines són les causes més importants que debilitaren la República Romana?*
- 2. Què són els triumvirats?*
- 3. Quins poders rebia l'emperador i quins càrrecs honorífics rebia?*
- 4. Què els ocórrerà a les altres institucions romanes que ja existien, algunes d'elles des de l'època monàrquica?*
- 5. Què és la Pax Romana.*
- 6. Explica què són els "limes" i els "bàrbars". Quina altra civilització usava també el concepte de bàrbar?*

Art i arquitectura romana

- Les ciutats van ser el focus de la romanització.
- Eren el centre de la vida social, cultural i econòmica.
- Tenien un traçat quadriculat (en forma de damer), dividit per dos carrers (cardo i decumanus) que feien d'eixos principals i es creuaven en el forum.

UNA CIUDAD ROMANA

acueducto: servía para llevar agua a la ciudad.

circo: se celebraban carreras de carros tirados por caballos.

foro: era el centro de la ciudad. Estaba rodeado de tiendas y edificios públicos.

templo: guardaba la estatua del dios al que estaba dedicado.

arco de triunfo: conmemoraba gestas militares.

termas: eran el lugar preferido de los romanos. Aquí tomaban baños y hacían gimnasia.

teatro: a los romanos les gustaban mucho las comedias.

muralla: construida con sillares de piedra, protegía la ciudad.

anfiteatro: se celebraban juegos y luchas entre gladiadores.

Art i arquitectura romana

- Les ciutats romanes tenien nombrosos edificis públics:
 - **Basíliques:** s'administrava justícia.
 - **Temples:** es feien ofrenen i festes.
 - **Termes:** banys públics i lloc de reunió social.
 - **Amfiteatres:** es realitzaven lluites de gladiadors.
 - **Teatres:** on es representaven obres teatrals o es feien espectacles musicals.
 - **Circs:** era on es realitzaven carreres de quadrigues.
- Altres edificis importants eren els aqüeductes, els ponts, les latrines, arcs de triomf, obeliscos...

Art i arquitectura romana

- L'arquitectura s'assembla molt a la grega malgrat que té algunes diferències:
 - **Monumentalitat**, el aspecte dels edificis és colossal. En Grècia estaven fets a escala humana.
 - **Funcionalitat**, és a dir la utilitat. En Grècia el més important és que foren bells.
 - **Arquitectura voltada**, els romans usaven la volta de canó i l'arc de mig punt. Els grecs tenien una arquitectura arquiteurada.
 - **Nous ordres**, a banda del *dòric*, *jònic* i *corinti* dels grecs, els romans incorporaren el compost i toscà.
 - **Nous materials**, a banda de la pedra, com a Grècia, s'usà també el morter de ciment i la rajola.

Circus Maximus

Amfiteatre

Interior del Coliseu

Termes de Caracal·la

Teatre Marcelo

Basílica de Majenci

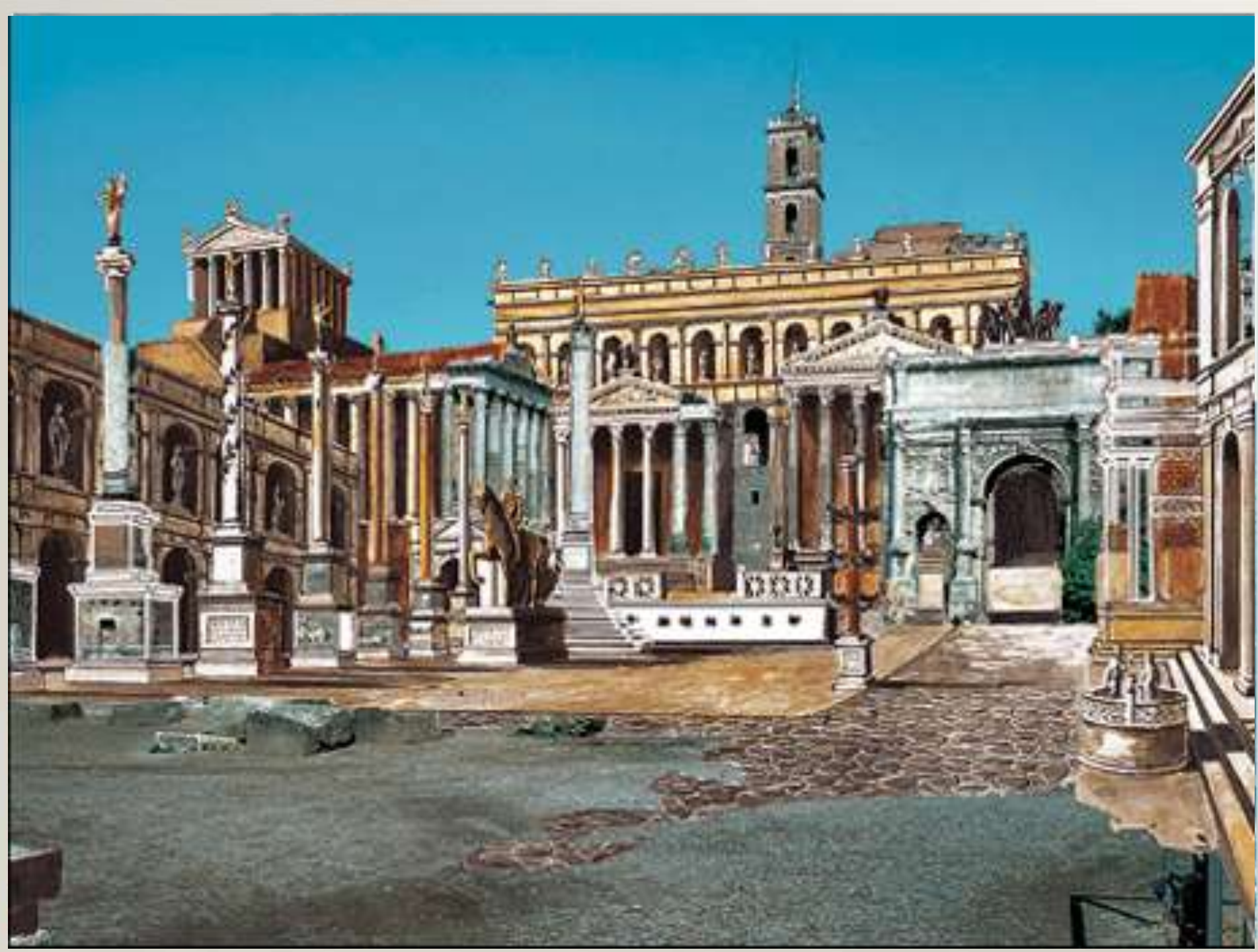
Fòrum del Cèsar

Plaça del fòrum

Arc de Constantí

TREBALLEU:

- 1. Explica com estava organitzada físicament la ciutat romana.*
- 2. Quins són els edificis públics més importants i per a què servien?*
- 3. Digues què característiques té l'arquitectura romana i en què es diferencien de la grega.*

